

ՄՇԱԿՆՈՒՄ

ՀԳՄ-ն հասուկ ուժադրություն է հասկացնելու գրական կադրերին, կա միջազգային բաժին, որը զբաղվում է դրամով: Բնականաբար առաջին հերթին մտածում ենք Ռուսաստանի եւ Իրանի հետ այդ կադրերն աշխուժացնել, ստաց ՀԳՄ ֆաբրիկար Արգար Ավինյանը երեկ, քեռանահայ մտավորականների հետ համադրման առիթով: «Այն կողմից

ների, հաճախ երեսուցյ անուն է իրանահայ մամուլի էջերում:

Հարցերը շատ էին ու ոչ միայն գրական աշխարհին վերաբերող, դասասխանները բնականաբար երկար, որ սղառիչ լինեն: Այդ ամբողջից զտեմ կարեւորը. Թեհրանում առաջին հայերեն քերթ «Շավիղն» է՝ տպագրված 1896-ին: Տարբեր տարիների տպագրվել է 84 անուն մամուլ, որոնցից Թավրիզում, Թեհրանում

մամուրը բնականաբար բավարար չեն կարող լինել, եւ հայերենի գրագետ մակարդակ առաջադրել:

Ազատ եղիակաբարյանի ԱՄՆ արձագանքածների մասին հարցին տրված դասասխանից դարձավ, որ հայերի քիվն Իրանում դասկատում է (300-350 հազարից այսօր հազարվում է 70-90 հազար): Հայկական մի դպրոց վերջերս ծախսեցին: 1947-ին սկսված արձանա-

«Իրանի բաց դարպասից առաջինը եկան մեր արշունակիցները»

մեկնվող ձեռնից եղբայրական ձեռք մեկնեցին, ֆադրագետների գործը հեճուցնել ուղեցնել. իր սենյակում ողորմելով հավաքված քեռանահայ հյուրերին, ՀԳՄ ստեղծող գրողներից, լրագրողներից, ստաց նախագահ Հրանտ Մարտիրոսյանը: Սահմանները բաց էին ուրիշների՝ ֆադրագետների, առեւտրականների առջեւ, իսկ բաց դարպասից, դարձվեց՝ առաջինը եկան մեր արշունակից եղբայրները:

Նրանցից ճանաչում էին միայն մեկին՝ Էդիկ Բաղդասարյանին, որի խմբագրած «Աղագ» քերթի մասին տեղեկացրել էին «Ազգի» էջերում: Թեհրանի հայերին ներկայացրեց ԵՊՀ բանասիրության ֆակուլտետի առիթով Մեղրանի Միմոնյանը, որը կրթություն ստանալուց հետո վերադարձել է Թեհրան: Էդիկ Մեղրանյանին ներկայացրին նրա 12-ամյա ուսումնասիրության մասին խոսելով Աճառյանի «Արմասական բառարանից» հաղել է դարուկներն փոխառությունները եւ նույնանուն լեզվով մասուցել. Էդիկ Բաղդասարյանը (Գեորգիանի) ոչ միայն ծրագրավորման դասընթացներ է սալիս, այլեւ 50 գրքի բարձրագույն է, հայոց դաստիարակ հսկա նյութը մասուցում է դարուկներով. Հրաչ Սեւեպանյանը միջազգային իրավունքի խնդիրներով զբաղվող իրավաբան է, հեղինակել է «Պատմությանը սարձաբանություն» հոդվածաբանը, Միմոն Խաչատրյանին հուզում են Հայ դասի հարցերը. Ռուբեն Ավագյանը, որ սիրադեմ է 4-5 լեզու-

նում, Նոր Զուղայում դրանք տպագրվում են սովորական տղամակով. իսկ մնացած ֆադրագետներում կա բազմազան միջոցով ստեղծվող մամուլ: Հայկական 30 տղարանից այսօր կենտրոնակ են 3-ը՝ «Ալիք», «Արաք» եւ «Մողեռն»՝ «Ալիքի» հրատարակած 11 գիրքը ոչ բավարար աշխատանքի արդյունք նկատեց Էդիկ Բաղդասարյանը: Այսօր Իրանում տպագրվող հայերեն մամուլը բազմազան չէ. «Ալիք» օրաթերթ, «Արաք» ամսագիր, որոնց տպագրմանը 2-3 հազար է, իսկ «Ալյան» եռամսյա հանդեսը հրատարակվում է դարուկներով: Դարուկներով ներկայացված հայ գրողների ցանկը փոքր չէ. Բաբիթ, Շիրազ, Նարեկացի, Իսահակյան, Զորյան, Շիրվանզադե, Պետրոսյան, Միսաքյան, Վահագն Գալստյան, Սիլվա Կառույթիկյան, Վահան Տերյան, Զարեհ, Էմին, Թեհեյան, Մեծարեհ, Շահն, Աբիգ Ավագյան, Դ. Դեմիրճյան, Վազգեն Օռուսյան, Արամայիս Մահակյան եւ այլն: Կոմիտասի, Մայրաք Նովայի, Մարտիրոս Մաբաբի, սարքեր գրողների մասին գրված հոդված-ուսումնասիրություններն էլ էլ չեն: Թարգմանիչները մեծ մասամբ հայեր են: Հայկական 32 դպրոց կա, որոնց կազմակերպողներն էլ են: Ենթիվ դասարանում համար հայ ընթացիկները փող են վճարում: Ինչ վերաբերում է դասընթացներին, 6 ժամը նվազել է 4-ի, որից 2-ը՝ հայերենով կրթի դասեր են, 2-ը՝ հայոց լեզվի ու գրականության: Այդպես էլ դասա-

րի ճանփան ԱՄՆ երեկ սկզբում զգուշացրածը իր ընթացում (անգլերեն չլիսելով ո՛ր գրանք), առաջ նույնը այսօր չի նկատվում: Հայկականության դակաս է նկատվում ճան անուններում. առաջ բուրժուական, դարակական, այսօր եվրոպական անուններով են կոչվում հայ նորածինները: Մեր արած գործի լավագույն վկայությունը կլինի այն, որ ԱՄՆ-ի փոխարեն Հայաստան գան, նկատեցին քեռանահայերը:

Պատասխանելով գաղութի գրական կյանքի մասին տրված մեր հարցին, Էդիկ Բաղդասարյանը տեղեկացրեց, որ քեռանահայ գրական շրջանակը հիմնադրվել է 1985-ին՝ Գալուստ Խանենցի գլխավորությամբ: Ամիս 2 անգամ կիրակի երեկոները հավաքվում են, խոսում ընդհանուր հասարակական-ֆադրական հարցերի շուրջ: Զգոն գրականության ոլորտում ֆադրական հոդվածներ ու վերլուծություններ գրվում են, բայց հակադեմոկրատիկ նրել տղ բնականաբար չեն զգնի: Խոսում են ճան օրական աշխարհին հուզող խնդիրների մասին, կարգում խեղց ստեղծագործություններ: Պե՛ր Բաղդասարյանը ավտոսանձով ճեց, որ հայաստանապահների մեծ մասը հիմնականում չի մասնակցում այդ հավաքներին:

Վերջում բոլոր ներկաները մտքի փոխանակությունը շարունակեցին ճան օրականի շուրջ՝ ՀԳՄ-ի «Նավակ» կարարեում: Ս. Տ.

ՅՈՒՆԻՍԿՈՒՄ

Վերականգնվել է Ազգային պատկերասրահի հիմնական ցուցադրության մի մասը

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓՍՍ: Շուրջ երկու տարի է, ինչ չէր գործում Հայաստանի Ազգային պատկերասրահի մեջական ցուցադրության մի մասը, որը ներկայացնում էր խորհրդային տարիների պատկերասրահի մասը:

կերասրահի փոխանորդ Համբկ Հարությունյանը միաժամանակ ճեց, որ առաջիկայում պատկերասրահը արվեստասերներին կներկայացնի հեռավոր ցուցահանդեսների միջոցով:

Մոսկվում է նախընտրական ճոխ համերգ

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓՍՍ: Մեր ստացած հավաստի տվյալներով, սեպտեմբերի 16-ին Երևանի Գանձարանության հրապարակում անցկացվելու է ժամանակակից երաժշտության հայ առաջնորդ մեծ համերգ-փառասոն: Դրա խորագիրը մտավորաբան հետեյան է լինելու. «Լեռն Տեր-Պետրոսյանը մեր հայաստանի երաժշտությանը հետեյանը»:

Աղայի հայ

ԱՍՏԻՍԱՆ, 9 ՕԳՈՍՏՈՍ: Բաղադի հայտնի Աղայի ընտանիքի անդամները վերադարձվել են հայաստան, եւ, ըստ ծանուցանման, դասման ընդունվել են Երևանի պետական լաբորատորիայի վարչությանը, որը երկար ժամանակ է վարձարան էլ դրա վերաբերյալ թեզ դաժարանել:

Աղայի վերադարձը հաստատվել էր հոկտեմբերի 13-ին:

Թբիլիսիի Երեւանում

Օգոստոսի 29-ին եւրոպական թատերախումբի ժամանակահատվածում «Մանուկ» թատերախումբի 1-ին անգամ կազմակերպվել էր ընդունվել 30-ամյա ընդունվելիս հետադարձվելիս վրացական լեզուով:

4 տարի խոստանում

Մեղսեբերի վերջին կներկայացնի Շեքսպիրյան: Բեմադրվելիս փակցված շեքսպիրյան 4 տարի առաջ ընդունվել էր ընդունվելիս:

Մոսկվայի Ավինյոնի փառասոն

Յուլիանի 20-ին եւրոպական թատերախումբի ժամանակահատվածում «Մանուկ» թատերախումբի 1-ին անգամ կազմակերպվել էր ընդունվել 30-ամյա ընդունվելիս հետադարձվելիս վրացական լեզուով:

Երեւանի

Օգոստոսի 13-ին, ժամանակահատվածում: